

Fecske



A HELYI KÖZÖSSÉG HÍREI

Az „Év Digitális Faluja” díj a magyar technológiai településfejlesztés egyik legrangosabb kitüntetése, melyet 2022-től a Neumann Nonprofit Közhasznú Kft. ad át a technológiai innovációkat alkalmazó 5000 fő alatti települések számára.

Először Magyarország határain kívül, településként Bácsfeketehegy nyerte az Év Digitális Faluja díjat, melyet Bojtos Béla, a Helyi közösség Tanácsának elnöke, Kerekes Zoltán községi Tanács tag, és Fekete Andor, VASZ-borászati szaktanácsadó, egyben a bácsfeketehegy Gazdakör elnöke vették át Budapesten. Gratulálunk!



- karbantartási munkálatok keretein belül, megtörténtek az információs fatáblák, a nyári színpad, és a játszótérek javításai, valamint az újrafestésük.

- természetesen a közterületekről sem feledkeztünk meg, ennek függvényében folyamatosan történik a zöld övezetek kaszálása, átfolyók és lefolyók tisztítása, szemetes kannák kihelyezése, valamint a településünkön folyamatban lévő munkálatokból eredendő egyéb, terven felüli aktivitások...



- hagyományainkhoz híven, az idén is szeptember második hétvégéjén szerveztük meg a 51. Szüreti napokat, a 21. Bácsfeketehegy szőlész és borász találkozót, valamint a 12. Kun hagyományőrző találkozót. Az időjárás kedvező volt, nagy a sürgésforgás a bácsfeketehegy kultúrotthon előtt, fellépők, kocsisok, tamburások, mind izgatottan készülődtek az általuk kitűzött célok teljesítéséhez. Frissen sült lángos illata lengte be a teret, füstfelhő gomolygott a nyári színpad körül, hozzáláttak a versenycsapatok tagjai a főzéshez - 20 csapat mérte össze szakács tudományát -, három kotlóban Lódi Gáspár és társai által a promóciós birkapaprikás rotyogott, időközben a szabadtéri zenekar is „hangolt”.

- a Bácsér Szabad Íjászegyesület szervezésében zajlott az íjász bemutató, valamint a gyerekeknek meghirdetett íjász verseny, melynek dobogósai éremmel lettek jutalmazva

Köszönjük szépen minden szervezőnek, és résztvevőnek a közreműködést!

Juhász Attila



IZIDA HÍREI

*„ Amit keresek, olyan szeretet,
Amiben nem kell játszani szerepet.
A szó elszáll, az emlék megmarad;
Teremtsél világot önmagad. ”
Intim Torna Illegál (együttes)*

Szeptemberben a kirándulások mellett nagyon szorgalmasak voltak a napközis foglalkozásokon



résztvevő védencek és nevelők. Aktívak voltak a kreatív műhelyben, háztartástanórán és a kertészetben. A közmunka programunk lassan végére ért, ahol 5



munkás könnyítette meg egyesületünk munkáját.

A sérült emberek vajdasági szövetségénél van egy egész évben futó pályázatunk, és az ezzel kapcsolatos aktivitások is folytatódnak. Ennek keretében három műhelyt valósítunk meg, a kreatív műhelyt, a fűszer- és gyógynövény-feldolgozást, valamint a háztartástan

órákat. Ez utóbbi keddenként van a felhasználóink számára, és ennek keretében könnyebb ételek elkészítését tanulják meg. A kreatív műhelyben olyan dolgokat találunk ki, amelyek hasznosak lehetnek számukra a valós életben is. A fűszer- és gyógynövény-feldolgozás is felfogható egy szakmaként, amit akár saját kertjükben is megvalósíthatnak.

SPORT! - Kishegyes község "Izida" egyesület védencei és nevelői egy újabb kalandban vettek részt. Hód-
ságon találkoztak a barátokkal és egyben a sport



segítségével gyakorolták az esélyegyenlőség lehetőségeit. A találkozón jelen volt Julijana Stanisavljević a szociális minisztérium képviselője.

F.P.B

A Kozma Lajos Könyvtár hírei

Augusztus végén vakációzáró foglalkozást tartottunk a gyerekeknek. Jókat játszottunk, kismadarat készítettünk, kavicsot festettünk. A közelgő iskolakezdésre órarendek is készültek. Persze minden napért járt a pecsét is!

Október 13-ától folytatódnak a Ringató foglalkozások Borsodi Patyerek Orsolya vezetésével. Szeretettel várunk minden régi és új érdeklődőt péntekenként 17.30-tól!



CSALÁDFAKUTATÁS BÁCSFEKETEHEGYIEK ÉS ELSZÁRMAZOTTAIK RÉSZÉRE 1785-1945 időkben

A holland **Jan Boerrigter** véglegesítette az összes elérhető adat feltöltését a Haza-21 helytörténeti és családfakutató honlapra 1945-tel bezárólag.
A kutatásra alkalmas honlap teljesen ingyenes és nyilvános.

(<http://www.telapas.nl/haza21/gebruikers/n7626a/haza21/startpagina.htm>)

Amennyiben segítségre van szüksége, az alábbi e-mail címeken lehet érdeklődni.
Kellemes kutatást kívánunk: Jan Boerrigter és Sárközi Ottilia

Kontakt:

Jan Boerrigter (Nederlands, Deutsch, English): genea-boer@hotmail.com
Sárközi Ottilia (Magyar, Srpski, Deutsch): sarkoziotti@gmail.com

A Gazdakör hírei

Egy igen mozgalmas nyári időszak áll mögötünk. Ebben az időszakban a gazdák keserűt és édeset is tapasztaltak. A kalászosok szépen termettek, az időjárás is kedvezett mégsem csalt mosolyt a termelők arcára. Mindazok mellett, hogy számos agrotechnikai kihívással kellett szembenézniük a végén mégis az alacsony felvásárlási ár tette rá a pontot arra a bizonyos i-re. A gabona stratégiai fontossággal bír egy ország gazdaságára és stabilitására! Remélhetőleg az illetékesek is felismerik ezt a tényt és ennek függvényéhez igazítják az agrárgazdasági stratégiát a

Szeptemberben megkezdődött a szőlő és gyümölcs betakarítása is. Sajnos ebben az ágazatban tevékenykedőknek nem kedvezett az idei év, jelentős termés kieséssel szembesültek a termelők, viszont a gyümölcs minősége kárpótolta a gazdákat. A hagyományos szüreti napokon óriási megtiszteltetésben részesült egyesületünk, hiszen nálunk került megrendezésre a Kárpát-medencei Magyar Gazdák Egyeztető Fórumának vajdasági regionális ülése. Az ülésen részt vett Jakab István, a MAGOSZ elnöke és Farkas László a NAK Bács-Kiskun megyei alelnöke. Az ülést



jövőben. A nehéz helyzet ellenére a termelőink az idei évben is adományoztak búzát a Vajdasági Agrár-egyesületek Szövetsége által szervezett Magyarok kenyere jótekonysági akcióra. A gyűjtési akcióhoz a bácsfeketehegyi termelők 400 kg búzával járultak hozzá. Szeretnénk megköszönni **Csanak Magdának, Sztás Lászlónak, ifj. Pál Sándornak, id. Pál Sándornak, Pál Károlynak, Lódi Gáspárnak, Konc Dezsőnek és Juhász Árpádnak**, akik adományaikkal támogatták ezt a nemes küldetést. Nekünk Bácsfeketehegyieknek kiemelt fontosságú a gyűjtési akció, hiszen a lisztre cserélt búza egyik felhasználója az „Izida” Anya és gyermekvédelmi egyesület.

követően került sor a hagyományos ünnepi ebédre a kultúrotthonban ahol a vendégeink mellett a tagságunk is jelentős számban vett részt.

Az előttünk álló idősakra is készülünk. Év végéhez közeledvén az idei évben is megszervezzük a faültetési akciót. A faültetési akció részletei kidolgozás alatt vannak, hogy az idei évben milyen típusú fákat fogunk ültetni, milyen egyedszámban és hogy hova. Az elnökség legutóbbi döntése alapján számos olyan kötetlen összejöveteleket is szervezni fogunk ahol a termelők tapasztalataikat tudják megosztani egymással. A részletekkel hamarosan jelentkezünk.

Fekete Andor

Tanévkezdő istentisztelet a református templomban

Az idei esztendőben is óramű pontossággal szeptember elsején megkezdődött az új iskolai tanév, attól eltekintve, hogy történetesen pénteki napra esett ez a dátum. Az események láncolata, folyamata egy szisztematikus folytonosságot vetít a nebulók elé, akár csak a tanítóik, tanáraik számára. A megadott – és a már jól bevált gyakorlat – program szerint történik a gyermekek oktatása, tudásfejlesztése, amely egyik elengedhetetlen eseménye a tanévkezdő istentisztelet. Erre szeptember 17-én került sor a református templomban, amelyről Orosz Attila helyi református lelkész a következőket nyilatkozta.

- Idestova egy évtizede kezdtük el ezt a mára már hagyományossá vált rendhagyó istentiszteletet. Az akkori iskolaigazgató Bojtos Béla támogatta ezt az elképzelésemet, amely meghonosodott körünkben, és tudomásom szerint környezetünkben jelenleg egyedülálló eseménynek számít. Ilyen alkalomkor a híveken kívül a tanulók és tanáraik, valamint szüleik, nagyszüleik is jelentős számban részt vesznek ezen az ünnepi tanévnyitó istentiszteleten. A helyi iskola magyar ajkú diákja zömével református hitvallású és számunkra ezért is kiemelt jelentőséggel bír ez az

esemény. A két intézmény között jó kapcsolat épült ki, amely elősegíti a hosszú távú, kölcsönös együttműködést – nyilatkozta a lelki pásztor.

Ez alkalomból a helyi iskola igazgatója, Kanyó István is szólt a jelenlévőkhöz, aki többek között méltatta az esemény fontosságát. Kiemelte, hogy az idén 18 magyar ajkú kisgyermeket íratnak be az első osztályba, így összesen 148 magyar tanulója van az iskolának, közülük 142-en választották a református hitoktatást, amely ékesen bizonyítja a hithez, a közösséghez való tartozás igényét.

Szukola Béla



Testi karbantartás Jóga

A jóga minden gyakorlónak más jelent. Így nincs egy elfogadott meghatározás a jelentésére.

Sokan a fizikai és mentális jótékony hatásai miatt csinálják, van akit pedig a sport szeretete motivál.

Na de mik is ezek a jótékony hatások?

A jogában alkalmazott relaxációs technikák csökkenthetik az olyan krónikus fájdalmakat, mint a hátfájás, ízületi gyulladás vagy fejfájás. Jó hatással vannak a vérnyomásra és csökkenthetik az álmatlanságot.

Számtalan fizikai jótékony hatása van, amik közül a legfontosabbak:

- Növeli a rugalmasságot, az izmokat és az izomtónust
- Elősegíti a nyugodt és egyenletes légzést
- Energiával tölt fel, vitalizál
- Fokozza az anyagcserét
- Rendszeres gyakorlással súlycsökkenés érhető el
- Javítja a vérkeringést
- Véd a sérülésektől (a sok nyújtó gyakorlattal megelőzhető az izom-, ízületi sérülések és csonttörések)

A jóga egyik legnagyobb mentális előnye, a stresszoldó képessége, ami hatással van a testre és az elmére egyaránt.

A stressz sokféleképpen jelentkezhet a mindennapok-

ban:

1. hát- vagy nyakfájdalom
2. alvási probléma
3. fejfájás
4. nehéz koncentráció

A rendszeresen jogát gyakorlók mentális nyugalmat teremtenek maguk körül, ezáltal hatékonyan küzdenek meg ezekkel a tünetekkel.

Ellazítják az elméjüket, összpontosítják a figyelmüket és élesítik koncentrációjukat. Ez a testi és mentális tudatosság pedig segít a fizikai problémák korai felismerésében és lehetővé teszi a megelőző intézkedéseket.

Tehát pozitív gondolkodásukkal túl tudnak lépni a stresszes szituációkon és ez által kontrollálni tudják a stressz okozta tüneteket.

Mivel számtalan jóga gyakorlat létezik, bárki elkezdheti és már az elején élvezheti a jótékony hatását.

Lehetsz túlsúlyos vagy profi sportoló, a méret és az előképzettség nem számít. Léteznek jóga gyakorlatok kezdőknek és a legtöbb feladatnak van haladó változata is.

A lényeg, hogy megismerd és kitold a határaidat, gyakorolj és érezd jól magad. Hangolódj össze a testeddel és a belső éneddel.

Fekete Tímea Forrás: <https://www.teaktrade.hu/joga>

Útügyek Kishegyes községben

Befejeződött a Szabadka–Újvidék között Kishegyes község területén belüli részének felújítása. A munkálatok Kishegyesen és Bácsfeketehegyen zajlottak, és néhány hetet vettek igénybe. A munkálatok kapcsán Sándor István alpolgármester elmondta, hogy több szempontból is elégedettek lehetnek a mostani beruházással.

– 2020-ban, amikor köztársasági szinten koalícióra lépett a Vajdasági Magyar Szövetség és a Szerb Haladó Párt, a szerződésben a prioritások közé bekerült a Topolya és Kishegyes, valamint a Bácsfeketehegy és Szenttamás közti út felújítása. Ennek kapcsán Goran Vesić közlekedésügyi miniszter ellátogatott községünkbe, és első lépésként egy 5 kilométeres szakasz aszfaltozását rendelte el. A munka a Kishegyes központjától Szeghegyig tartó szakaszt, valamint Bácsfeketehegy központját érintette. A beruházást a minisztérium pénzelte, és a miniszter elmondása szerint csaknem 100 millió dinárba került. A felújítás következtében magasabb lett az út, emiatt a mellékutak rácsatlakozása nehézkessé vált. A kivitelező Vojput orvosolta az ezzel kapcsolatos panaszokat, és a csatlakozásokat is leaszfaltozták. Ezáltal könnyebb lett a kijárási több utca esetében, a földes utcáknál pedig egészen a járdáig kiaszfaltozták az utat. Ez az önkormányzat számára kiemelten fontos. A munkálatok hozadéka a felmárt aszfalttörmelék, amelynek egy részét felhasználták az útszélek feltöltésére, illetve a községben hagytak csaknem 1500 köbmétert. Ennyi márt aszfalt piaci értéke 1,5–2 millió dinár. Az önkormányzat ezt a helyi közösségekkel karöltve az őszi karbantartások során fogja felhasználni, a szilárd

burkolattal nem rendelkező utcák rendbetételére, különös tekintettel Kishegyes településre – számolt be az alpolgármester, majd arról is szólt, hogy miniszter látogatása során elhangzott, hogy *jövőre megkezdik a Bácsfeketehegy és Verbász közti útszakasz felújítását, mivel jelenleg katasztrofális állapotban van.* Sándor reméli, hogy ezt az ígéretet betartják, és hasonló gyorsasággal fog folyni munka, mint a mostani felújítás során.

A község településeinek áthaladó főutat rendbe tették, de emellett igény van a másodlagos úthálózat fejlesztésére is. Ennek kapcsán az alpolgármester elmondta, hogy ezt több tényező is gátolja, ezért új megközelítéssel próbálkozik az önkormányzat.

– Nehezíti a lokális utak fejlesztését a szennyvízhálózat kiépítése, valamint a gyorsvasút építése. Két évben is kértünk támogatást az utcák aszfaltozására a tartománytól. Azt a választ kaptuk, hogy a szennyvízhálózat építése miatt mindenféleképpen megrongálódnak az utak, ezért nem kaptunk támogatást. Most abba az irányba indultunk el, hogy azon utcák esetében, ahová már lehelyezték a szennyvízcöveket, és ahova nem mennek munkagépek, elkészültek a tervdokumentációk, és jövőre szeretnénk kiaszfaltozni őket. Ehhez esetleg hozzáteszük olyan utcák aszfaltozását, amelyek kellően szélesek, hogy a szennyvízhálózat elérjen az úttest mellett. A támogatási rendszer függvényében olyan logikát kell követnünk, hogy oda tegyünk aszfaltot, ahol végleges marad, és a teherforgalom nem tesz kárt benne – nyilatkozta Sándor István.

L.J.

Forrás: Magyar Szó



AZ LESZEL, AMIT MEGESZEL

„Élj a mának. Amikor eszel, egyél. Amikor szeretsz, akkor szeress. Amikor beszélgetsz valakivel, beszélj. Amikor egy virágra nézel, láss. Ragadd meg a pillanat csodáját!” Leo Buscaglia

Bonyolult világunkban nem könnyű élvezni a hétköznapi lét örömeit, egyik napon jól érezzük magunkat, a másikon rosszabbul. Sokan elégedettek, még többen vannak, akiknek rossz a hangulatuk, depressziósok, boldogtalanok. Kevesen gondolunk arra, hogy az életkedvünket, gondolatainkat, közérzetünket, sőt immunitásunkat, hormonjainkat olyan hadsereg is irányítja, mely a belekben lakozik. Erre a tudomány sem oly régen jött rá, és azóta lázasan folyik a jelenségnek a kivizsgálása, amit a megjelenő tudományos cikkek sora is bizonyít. Tart annak a folyamatnak felderítése, hogy a beleinkben élő mikroorganizmusok (mikrobiom) hogyan befolyásolják életünket. Ezek a felfedezések világítottak rá, hogy a belekben, szimbiózisban (jelentése: két vagy több különböző fajhoz tartozó élőlény kölcsönösen előnyös együttélése) élő baktériumok, vírusok, gombák, férgek (a mikrobiom), milyen óriási szerepet játszik egészségünkben. Igaz, ezt már Hippokratész az ókorban is tudta, hisz tőle származik a mondás: „Minden betegség a belekben kezdődik.” Most látjuk mekkora fordulatot hoztak az új felfedezések a gondolkodásunkban, hisz eddig a baktériumokat, kórokozó ellenségnek tekintettük, most pedig rá kell jönnünk, hogy ezek az „ellenségek” milyen nagy hasznot hoznak számunkra, megenni sem tudunk nélkülük. A mikrobiom részt vesz az ellenállóképességünk, energiaháztartásunk (anyagcserénk), hangulatunk, idegi működésünk szabályozásában. Kihat emocionális működésünkre, fájdalom, stressztűrő képességünkre, neurotranszmitterek (ingerület átvivők) termelésében. Idegi pályákon, az említett neurotranszmittereken és a hormonokon keresztül a bélbaktériumok üzenetet képesek küldeni az agynak, az agy pedig az autonóm (akaratunktól független) idegrendszeren keresztül befolyásolja a mikrobiom összetételét. Jelenleg bizonyított tény, hogy a bélbaktériumok, a bélrendszer, idegrendszer, endokrin- és immunrendszer nem különálló entitás, hanem közöttük rendszeres az átjárhatóság és az oda-vissza kapcsolat. Ez annyira tökéletesen működik, hogy a mikrobiom hatással van az érzelmeinkre, gondolkodásunkra, viselkedésünkre, ezért mind gyakrabban nevezik a mikrobiomot má-

sodik (enterális) agynak (mikrobiom-bél-agy tengelynek).

Amíg a mikrobiom összetétele normális, addig a belekben rendben zajlik az emésztés, a tápanyagok-, belekben képződött vitaminok-, nyomelemek felszívódása, a belek mozgása, a bélbaktériumok által termelt neurotranszmitterek termelése. A bélflóra pedig annál egészségesebb, minél többféle baktérium él benne, egyensúlyban, amiért mindenki önmaga tehet, hisz a mikrobiom összetételét az étrend, életmód, gyógyszeres kezelés, stb. befolyásolja. Ameddig a mikrobiom egyensúlyban van, addig a benne élő hasznos baktériumok (probiotikumok) és a kórokozó (patogén) aránya 85% - 15%.

Amennyiben sérül a mikrobiom, átalakul minden, zavar áll be a baktériumok összetételében, elszaporodnak a „rossz”, kórokozó baktériumok, a „jó”, hasznos bacik kárára. Ezzel együtt megváltozik az általuk termelt neurotranszmitterek, hormonok termelése is. Ebben az esetben is érvényes az az általános szabály, ha károsodik a bél „jó”, hasznos baktériumaink a száma, helyüket a „rossz”, patogén baktériumok foglalják el. Tudnunk kell, hogy bélfalat egy vékony sejtréteg (bélhám) alkotja, ez választja el, képez védőgátat a bél belső tartalma, a rajta kívüli szövetek között: a vérerektől, nyirokerektől. Így módon tud a bevitt, megemésztett tápanyag a bélből felszívódni. Ha sérül a mikrobiom, megváltozik



Kép (VivaNatura Webáruház): „Minden betegség a belekben kezdődik” Hippokratész

összetétele, átalakul a belek átteresztőképessége is, a baktériumok és a mérgeanyagok átszivárognak a bél-falon. Mostanában mind nagyobb figyelem szentelődik a „szivárgó vagy átteresztő bél szindrómára”, mert számos, különféle egészségi problémával járhat együtt. A bélfalban elhelyezkedő sejtkapcsolatok közötti kis rések teszik lehetővé a víz- és a megemésztett tápanyagok átjutását a szervezet belsejébe. A baj akkor kezdődik, amikor ezek a rések kitágulnak, a bél átteresztővé válik és a véráramba jutnak a sérült bél falon át a baktériumok és a mérgeanyagok is. Ez a jelenség áll a legkülönbözőbb betegség hátterében: pl. krónikus fáradtság, migrén, szklerózis multiplex, fibromialgia, étel túlérzékenység, pajzsmirigy működési zavarok, hangulatingadozások, egyes bőrbetegségek, autizmus, stb. Amikor nagyobb szerkezetű anyagok, pl. fehérjék, részben lebontott részecskék vagy akár kártékony mikroorganizmusok bejutnak a véráramba, az immunrendszer automatikusan támadást intéz ellenük, hiszen testidegenek. Ha az átteresztő bél az immunsejteket ellenanyag termelésére serkenti, ez allergiás reakciókhoz vezet: pl. bőrproblémák (ekcéma), stb. Ha a gyulladás „csak” helyileg, a bélben okoz elváltozást, hasmenést, hasfájalmat, fokozott gázképződést, haspuffadást, máskor székrekedést okoz. Amennyiben a bél fal fokozott átjárhatósága nem szűnik meg, az immunrendszertől folyamatos készenlétet igényel, ami idővel az egész szervezetben alacsonyabb szintű gyulladásokhoz vezet. Kialakulhat olyan elváltozás is, hogy az immunrendszer, a felszívódó idegen anyagok hatására, már a saját sejteket és szöveteket is megtámadja, autoimmun betegségeket okozva. Ezen az úton válik az átteresztő bél szindróma néma gyilkossá és ennek alapján jelenhette ki Hipokratész, hogy a „halál a bélben lakozik”.

A bélflórát a következő tényezők veszélyeztetik leggyakrabban: stressz, mivel felborítja a hormonháztartást, átteresztetővé teszi a bél falat. Antibiotikumok: elpusztítják nem csak a káros, hanem a hasznos bélbaktériumokat is. Egy antibiotikum kúra után 6 hónapig is eltarthat a bélflóra regenerációja. Cukor: A jó baktériumok általában nem táplálkoznak cukorral, a rosszak viszont igen: diabéteszhez, autoimmun- és más betegségekhez vezetnek. Így, amikor cukrot eszünk, tulajdonképpen a rossz baktériumok felfegyverzésében segítünk. A testmozgás hiánya. Gyógyszerek, hormonkészítmények: fogamzás-, gyulladásgátlók, ún. nem szteroid gyulladásgátlók (pl. ibuprofen). A csapvízben lévő klór a nemcsak az ivóvízben fertőtleníti, hanem a belekben is. A – D, cink

vitaminhiány. Alkohol, főleg a tömény alkohol. Feldolgozott élelmiszerek: a bennük lévő adalékanyagok, melyek az eltarthatóságot, szín és formát valamint az anyag szerkezetét hivatottak biztosítani, nem kívánt hatást gyakorolnak az emberi mikrobiomra.

Mit tehetünk a mikrobiomunkért, az egészségünkért? Kerüljük a feldolgozott szénhidrátokat, hozzáadott cukrokat: a legtöbb csomagolt snackben, kenyérben, fűszerben, konzervben, gabonafélékben stb. van. Helyettesítsük ezt rostfogyasztással, fermentált ételekkel, melyekkel a bélflóránk egyensúlya helyreállítható. Igyekezzünk rendszeres, nyugodt ütemű kis volumenű étkezésekre, megfelelő energia-és rostbevitelre. Csökkentsük a vörös húsok és az alkoholfogyasztását. Antibiotikumot csakis indokolt esetben szedjük. Hetente érdemes tengeri halat fogyasztani, amely omega-3 típusú zsírsavat tartalmaz. Hasznos az olívaolaj, repceolaj, lenolaj használata is. Mérsékeljük tej és tejtermékek fogyasztását (tejfehérje érzékenység, tejallergia, laktózintolerancia). Kerüljük a transzzsírok/hidrogénezett zsírok (csomagolt, feldolgozott termékek, kekszek, a chipsek, a nápolyik, a fánkok, a kakaós masszát tartalmazó csokoládék, a zacskós levesek, a kész salátaöntetek, a mélyhűtött pizzák és bizonyos gyorséttermekben a zsírban sült ételek) használatát. A mikrobiomnak(is) nagyon jó teszt a rendszeres testmozgás, nem csak egészség megőrző hatása van, de a stresszt is oldja, ami kedvezően hat az immunrendszerünk működésére. Mark Twain-nek lenne igaza? „A diéta lényege, annyit ehetsz, amennyit szeretsz, persze abból, amit nem szeretsz.”.

Dr. Kasza Bálint



Kép (La Roche Posay): Az emberi mikrobiom

AKKOR GONDOLKOZZUNK ...?

Az Isten nem bottal ver

2023.07.13, péntek. Verbászt elverte a jég, mint soha. Igaz, péntek tizenhárom, de nem szokott ez ilyesminek oka lenni. Belemászhatunk a témába, és nézhetjük a címmel összhangban. Aznap van/volt a crnagóracok állami ünnepe a nagy péter-páli búcsú, meg az újkori államalapításuk napja. (Ha nem váltak volna ki az akkori tákolt közösségből, ma Szerbia sem lenne önálló.) Azóta velünk együtt egyenrangú kisebbségek lettek, törvényes saját nyelvvel közhasználatban. Csak itt egy piciri probléma van, mert a helyi önkormányzatnak kell formálisan törvényesíteni. Tudjuk Verbászon él, itt, Szerbiában a legtöbb crnagórac, de ők ezt a formaságot, mivel ők „szerbek”, hogy ne legyenek kisebbségek, nem törvényesítették, de sem, a népet sem az országot nem fogadják el külön entitásnak. Itt már van két nem szükséges esemény. Verbászon, mint városban, vannak turisztikai táblák, mint az állatkertben olyan panók, ahova bedugja az ember fia/lánya a fejét és lefényképezik. Ezen a képen a városközpont van lefestve, a két templommal, de, mint akit olyan apróság nem érdekel/izgat, a festőt, a református templomra *horribile dictu*, a csillag helyett keresztet rajzolt. Na, itt a harmadik dolog, ami szerint már elegendő lett jégverés. Igen, a különbözőségünk a többi keresztény testvéreink szentélyétől kívülről ebben a „csekélységben” mutatkozik. Igen mi vagyunk a „bunkók”, vagy buzogányosok (hát egy kis jóakarattal hasonlít is rá), ők meg a „matyók”. Itt egy mese, hogy kiskoromba elvitt nagyanyám (katolikus volt) a katolikus templomba és ahol le kellett volna térdepelni, én féltve a gyönyörűen vasalt szép új nadrágomat, még az ott álló apácanővér vállam nyomkodására sem akartam letérdelni. Szégyellte is magát nagyanyám, miután „végigsuttogták” a hívők, hogy nézd a kis bunkót. (Anyai nagyapám református volt, többi ősem nem.) Ez a természeti, csapásokkal kapcsolatban, de a viselkedésünkben, találhatjuk meg a szárazság magyarázatát.

Térjünk vissza a „tákolt közösségre”, Szerbia-Montenegró/Crnagóra államra, amely utódja folt kis Jugoszláviának, ennek szocialista/kommunista, és királyi elődjének. Ahogy tudjuk Crnagóra, vagyis annak királya, volt a tizenkilencedik század végén, vagyis a huszadik elején, Európa apósa. Jó részben, mert volt ilyen máshol is, de... nem ez a fontos. Arról van szó, hogy egyik veje, Szerbia egyesítő királya Péter, és unokája Sándor, a királyi Jugoszlávia despota uralkodója, az I világháború utáni társadalmi újren-

dezéskor ellopták Crnagórát, apósa/nagyapja hazáját. Az apa elhagyottan, tüdőbajban, az unoka pedig gyilkos golyó által fejezte be életét. Az ország az előbbi urak által teremtett tákolt közösség nem érte meg egyetlen centenáriumát, hiába forszírozták a történelmi jogutódlást. Egyetlen „nagy világhatalom” sem élt sokáig, vagy jelképesre zsugorodott, mivel, majdnem mindenhol hiányzott a jog és emberiség, amit (i)gazság szolgáltatással helyettesítettek a fejlődés és haladás nevében. Itt van még Jozsif Viszarionovics is aki magát direkt Isten földi másává/helyettesévé gondolta, igaz megszüntette az egyházat, a hitet (csak őbenne valót engedte/kötelezte), halálában, mely saját nedveiben fetrengve következett be, fejezte be dicstelen róla elnevezett társadalmi korszakot is, leghűbb szolgálójával, (ki élet-halál ura volt) ki bírói ítélet nélkül végezte, mint legtöbb áldozata. Vannak/voltak még hasonlóak....

Ma valahogy már nem is olyan nagy „bűn” 1941. április 6.-át az ország megszállásának, napjának, vagy a mieink által való felszabadításnak tekintjük. A tény az azért különböző, mert más a nézőpont. Van aki ma, a demokrácia hatásának ellenére, nem fogadja el a kisebbségi jogokra való törvényeket, és az örökös „ovo je Srbija” szlogent hangoztatja. Tudjuk, jobban, mint ő(k), mivel mi ismerjük a törvényt, de ez a valaki sem tudhatja majd elmesélni unokáinak, hogy ő(k) mennyire harcoltak az ország ellenei ellen. Apróságok, de a békés egymás mellett való együttélésnek ez az alapja. Kapott jogainkat úgy köszönhetjük meg, hogy állhatatosan harcolunk is értük, alkalmazzuk tudatosan őket, hogy az Ilonák ne legyenek Jelenak, az Erzsébetek Jelisavetak, az Istvánok Stevanok, a Lászlók Vladislavok, meg a többiek.

Ma jó az élet, ha nem az, de nem is rossz. Ezt mindenki irigyleti, őrizzük, vigyázzuk, kerüljük ki a háborút, nehogy utána megint „jobb” legyen, hogy bele ne sántuljunk.

Ja, Párizsba beszökött az ősz szent Mihály útján nesztelen, minálunk meg szent Mihály napján kellemesen.

Ez mellett a matyóéknál van az iskolájukban szerb tagozat, mi tele vagyunk egyiptomival, szikicsen meg vannak iparosok, hova vezet ez, vagy gyön a világ víge?

Akkor gondolkozzunk!

Bíró Csaba

Egy nap

Akiért a harang szól

Késő ősszel, amikor már a nap sugarai is erőtlenné válnak, amikor egyre gyakrabban felhős, borús nappalok kísérik végig napjainkat, amikor már a bokrok alján az egyre szaporodó sárgás-barna levelekkel egyre gyakrabban játszadoznak a szellő-gyermekek fel-fel kapva őket a magasba, megpörgetve egyszer-kétszer-százszor, majd bedobják a szomszédos kertben már gömbölydedre duzzadt fehér krizantémok közé. Reggelente, amikor halk eső kopogtat az ablakpárkány bádoglemezén, s aki erre sem ébred fel egy szellő sietve rázza meg az utcai redőnyt. Nem kedvelem ezeket a napokat, ridegek, hidegek, szeszélyesek, az ember mogorvává, idegessé válik, nincs kedve semmi dologhoz, pedig jajj de sok tenivaló volna még a ház körül, a kertben, a határban, a téli zimankó, a fagyok beállta előtt. Az elmúlásra emlékeztetnek, valami befejeződött, valami véget ért, s úgy érzem mintha nemcsak a természetben, hanem a lelkemben is valami véget ért, valami lezárult. Ilyenkor az emlékek is egyre sűrűbben jönnek elő, - olykor tudatosan - a szomorúság pedig lassan-lassan képes olykor letargiává erősödni. Ilyen napom is van. A már említett kiváltó okoktól ezek száma nagyban függ, de november másodika, a Halottak napja közeledtével egyre több ilyen szomorúsággal, bánkódásokkal dúsított napom van. Mert rájuk emlékezek, az eltávozott családtagokra, rokonokra, barátokra, ismerősökre. November másodika, ezen az egy napon szinte kivétel nélkül, aki csak teheti felkeresi a sírkerteket, temetőket, hogy emlékezzen, lerója kegyeletét, hálát mondjon, vagy esetleg egy ki nem mondott kései szót, gondolatot rebegjen el a sírban nyugvó fejfájánál, amit annak éltében elmulasztott megtenni. A halottak iránti tiszteletből messze

vidékekről is érkeznek családtagok, leszármazottak, hogy szebbnél szebb virágcsokrokkal szépítsék, ékesítsék szeretteik örök nyugvóhelyét. S amilyen nyugtalan, érzelmeiktől felkorbácsolt lélekkel állnak meg a sírhantnál, ezeknek a napoknak az időjárására is többnyire vonatkozik ez a zaklatottság, a viharos erejű szél, amely olykor éjszakánként kísértetiesen képes csapkodni egy-egy kiskaput, pajta ajtót, vagy éppen süvítve igyekszik behatolni az ajtó-ablaknyíláson a lakásba, esetleg eső kíséretében csap le a vidékre.



Ezen a napon legtöbbünk lelkében sír az emlék, fájóan sír az eltávozott családtag, rokon, jó barát emléke. Nekem is fáj az alig 60-ik életévét betöltő gyermekkori barátom távozása, s e sorok írása közben érkezett telefonos értesítés is megdöbbentett és fájdalmat okozott, melyben közlik, hogy idős, betegeskedő szomszédasszonyunk - aki szinte családtag volt - a mai napon elhunyt.

Fogyunk. Amikor templomukban halottra harangoznak mindig elszorul a szívem, ismét egyel kevesebben vagyunk. Augusztus végén, szeptember elején nagyon sűrűn szóltak a harangok, majd 8-10 nap egymást követően olyannyira fogyunk, hogy olykor egy halott után egy üres - lakó nélküli - ház marad. November másodika a Halottak napja. Ezt az egy napot szenteljük nekik és látogassunk ki örök nyugvóhelyükhöz egy-egy csokor virággal. Ám évközben ne feledkezzünk meg a karnyújtásnyira lévő, mellettünk élő családtagokról, rokonokról, jó barátokról. Szánjunk rájuk is egy napot. Ők is hálások lesznek.

Szukola Béla

A LÁNGOLÓ AGY

Október 1. európai depresszióellenes nap

„Erről van szó a depresszióról: az emberi lény szinte mindent túlél, ha a végét látja. De a depresszió olyan alattomos, és naponta fokozódik, hogy lehetetlen látni a végét.”

Elizabeth Wurtzel

Január 23. Egy nap a 365-ből. A depresszió napjaként tartják számon világszerte. Úgy tudni, hogy egy brit kutató szerint ez az év legdepressziósabb napja. Sokan vitatják ezt a megállapítás méltányosságát és igazságát, hiszen "a depresszió nem egy napos betegség". Igazán nem is az fontos, hogy január 23-a vagy az európai meghatározás szerint október 1-e a depresszió világnapja, mert a lényeg az, hogy keltse fel a figyelmet erre, az annyira emlegetett betegségekre, hogy minél jobban oda tudjunk ügyelni a depresszióban szenvedőkre. Miért fontos ez a megállapítás? Ugyanis a WHO előrejelzése szerint a 2000 utáni évtizedekben az egészségügy legsúlyosabb problémái a mentális zavarok, megbetegedések, ezen belül is a depresszió és következményei lesznek. A modern társadalmakban a lelki egészség zavarai, részben az önkárosító magatartásformák közvetítésével, részben közvetlenül is alapvetően befolyásolják az életminőséget, az egészségi állapotot, de még az ország gazdasági helyzetét is. Ennek alapján megállapíthatjuk, hogy egy furcsa paradoxon rajzolódik ki előttünk. Jóformán a múlt század közepétől (főleg a fejlett nyugati világban) az emberek anyagi szempontból mind jobban éltek, a béke és jólét vált jellemzővé, miközben egyre nőtt/nő a mentális betegek száma, sőt pl. a depresszió járványszerű méreteket öltött. Ez nem csupán egyszerű boldogtalanságot jelent a mindennapi életben, hanem megnövekedett megbetegedési kockázatot is, hisz az depresszióval együtt gyarapodik a szív és érrendszeri betegségek, az elhízás, a cukorbeteg, rákbetegek száma is. Az is elgondolkodtató, hogy az 1900-as évek elején születettek depressziós kockázata 1-2% körüli volt, mára ezt már 20%-ra becsülik. Ránk, magyarokra még jobban jellemző a depresszív hajlam (nem csoda, hogy bennünket tartanak az egyik legborúlátóbb nemzetnek), nálunk a lakosság $\approx 10\%$ -a szorul kezelésre, míg a további $\approx 10\%$ közepes vagy enyhébb depressziótól szenved.,

Mi lehet a magyarázata annak, hogy egyre több a depresszió beteg, ilyen sokan látják negatívnak

a körülöttünk lévő világot és benne önmagukat? Ily sok embertársunkat gyötörnek negatív gondolatok és látják reménytelennek, sivárnak az életüket, jövőjüket? Ily kevesen élvezik az életet, pedig ha tudjuk élvezni az életet, ehhez a nagyon kevés is elég, ha pedig nem tudunk benne gyönyörködni, akkor a sok is kevés. Erre mondta valaki, hogy anyagi világunkban vannak bőven olyanok, akiknek sok pénze van, de csak kevesen gazdagok közülük. Akik negatívan vélekednek, gondolataik is csak a negatívumokat gyűjtik össze, melyek beleillenek az élet katasztrofális víziójába. Mindennek csak a negatív oldalát látják, a negatív információkra érzékenyek. Ezek a gondolatok aztán igen makacsok tudnak lenni, újra és újra felbukkannak. Ha mentesülni akarunk káros hatásuktól, vagy a gondolatainkhoz való viszonyulásunkat kell megváltoztatni, vagy meg kell változtatni gondolataink tartalmát. Ha szeretnénk kideríteni, hogy mi húzódhat meg az mögött, hogy az érintett személy nyomorultul érzi magát és idővel depresszió lesz, meg kell fontolnunk a tényeket: mind több bizonyíték szól az mellett, hogy ez a lelket érintő elváltozás kapcsolatba hozható a fizikai egészséggel, a test biológiájával. Megértéséhez csupán el kell képzelni, hogy pl. mennyire elesettnek érezzük magunkat, amikor influenzások vagyunk: nincs erőnk és kedvünk sem felkelni az ágyból, fáradtnak, kedvetlennek, levertnek érezzük magunkat. Ezek a gyulladásos tünetek arra kényszerítik a testet, hogy megelőzze a nagyobb bajt, a fertőzés terjedését. A gyulladás ebben az esetben nem ártalmas az egészségre - rendes immunválasz egy fertőzésre vagy sérülésre és azt jelenti, hogy a gyógyulás folyamata elkezdődött. A szervezet megjavítja magát, vagy felkészül arra, hogy egy betolakodóval leszámoljon. Ha jobban meggondoljuk az influenzás beteg helyzete, nagyon hasonló a depresszióéhoz. Mindez arra utal, hogy az influenzának és a depresszióknak is közös a gyökere, a gyulladás, ami az immunrendszert ún. citokinek (pl. IL-1, IL-6, IL-12, IL-18 interleukinokat, az agyban TNF- α),



Kép (HelloVidék): Influenza tünetei: Elesettség, nagymértékű fáradtság-, gyengeségérzés, izom- és ízületi fájdalmak

gyulladásserkentő anyagok (kémiai hírvivők) előállítására serkenti, az agyat pedig betegség üzemmódba állítja. Depresszió esetében a gyulladásos folyamat a szükségesnél tovább tart, vagy olyankor is bekövetkezik, amikor nem kellene. Ezt támasztja alá az a tény, hogy aki valamilyen gyulladásos betegségben szenved, gyakrabban depressziós. Még meglepőbb lett az a megállapítás, hogy a cukrokban és a transzsókban gazdag táplálkozás nagymértékben fokozza a gyulladást. Így nem meglepő, hogy az elhízás is depressziós rizikófaktor ("krónikus gyulladásos állapot"), hisz a hasi zsír nagy mennyiségű citokint termel és tárol. Arról is sok szó esik, hogy a stressz, a társadalmi kirekesztettség, fokozódó izoláció az emberek között, a magány, az elharapozódó tunyaság, a szénhidrátdús táplálkozás ugyancsak gyulladáskeltő, és ezzel válik a depresszió egyfajta gyulladásos reakcióvá a modern életre, s ezért terjed ilyen ütemben világszerte.

A heveny gyulladás feltűnő és fájdalmas. Égő, vörös duzzanat teszi láthatóvá. A krónikus, alacsony szintű gyulladás, jelentkezhet láthatatlan és fájdalommentes formában is, amikor nem is tudunk róla, hogy jelen van. Amikor a gyulladás az agyban lobban fel, alattomosan alakul ki. A krónikus (alacsony-szintűnek is nevezett) gyulladásnál nem látunk piros foltot vagy dagadást, az agyban pedig számos neurodegeneratív betegség (pl. depresszió, demencia) kialakulásának kockázati tényezője. Mind több bizonyíték szól az mellett, amit tudományos megfigyelések is alátámasztanak, ha a lob visszahúzódik, a klinikai depresszió is csökken. A túl sokáig tartó lobos állapotban a keletkező citokinek úgy tudnak depressziót előidézni,

hogy agyunk hangulatot szabályozó területeinek aktivitását megváltoztatják, amivel negatív érzelmeket és lehangoltságot okoznak. Ennek során nemcsak a perifériás vérben nő meg a gyulladásos markerek szintje, de a gyulladás magában az agyban is kimutatható. Ezt olyan (PET-felvételek) vizsgálatok is kimutatták, hogy a depressziós egyének agyában jóval több a gyulladás, és minél súlyosabb volt a depresszió, annál súlyosabb volt a gyulladás is. A depressziós betegek negatívan értékelik saját magukat, a velük történő eseményeket és a jövőt is, mely elsősorban gondolkodási problémát jelent.

Mi okozhat gyulladást? A stressz, a fertőzés, a sérülés (műtét) mind gyulladáskeltő. Gyulladást okozhat a rengeteg feldolgozott élelmiszer, a fehér lisztből készült cukorbomba pékáru: az édességek (sütemények, desszertek), csokoládék, finomított gabonafélék (kenyér, tészta), sült ételek (hamburgerek, gyorséttermi sülték), a csipszek és a sült krumpli, valamint a finomított cukrokban gazdag ételek, melyek nagy depressziós kockázatot jelentenek. A jó hír viszont, a gyulladáscsökkentő ételek fogyasztásával, a megfelelő étrenddel sokat segíthetünk a szervezetünknek, hogy megküzdjön a gyulladással! Ezek: a zöltségek, gyümölcsök és a hal fogyasztása védőfaktor a depresszióval szemben. Az étrend mellett, megfelelő mozgással, a szükséges vitaminokkal, omega-3-mal és ásványi anyagokkal alacsony szinten tarthatjuk a gyulladás szintünket, elkerülhetjük a depressziót.

Dr. Kasza Bálint

Épül a szennyvízelvezető hálózat

Kishegyes községben járt a tartományi kormányfő

Igor Mirović tartományi kormányfő Kishegyes községbe látogatott. Marko Lazićtal, a község polgármesterével először Bácsfektehegyen megtekintették a szennyvízelvezető hálózat építésének munkálatait, majd a szikicsi (Lovćenac) kultúrotthont, amelyet tartományi forrásból újítottak fel. Ezt követően majdani további beruházásokról egyeztettek. Mirović rámutatott, hogy tartományi támogatásból már korábban sikerült megépíteni a szennyvíztisztítót és a szennyvízelvezető rendszer fő ágát, most pedig Bácsfektehegyen 26 kilométer hosszúságban megkezdtek a szennyvízelvezető rendszer kiépítését. A közeljövőben Kishegyesen és Szikicsen is megkezdődnek majd a munkálatok. A beruházás összértéke 1,2 milliárd dinár. Mirović elmondása szerint ez a beruházás jelentősen hozzájárul majd az itt élők életminőségének javításához. A szennyvíztisztító üzembe helyezésével meg lehet kímélni a Krivaja folyót és vizeinket a további szennyezéstől.

Szikicsen a kultúrotthon felújítása is befejeződött. A Petar Petrović Njegoš művelődési egyesület képviselői, valamint a Vuk Karadžić Általános Iskola tanulói színvonalas alkalmi műsorral köszönték meg a tartományi kormányfőnek a támogatást. Az 1950-ben épült kultúrotthont csaknem egy évtizeden keresztül nem lehetett használni, mivel felújításra szorult. Elhangzott, hogy korábban olyan ismert személyek léptek fel a színpadán, mint Mira Alečković, Mirjana Bulatović, Mima Karadžić, Duško Trifunović, Pero Zubac vagy Ljubiša Ršumović. A tartományi kormány 115 milliós támogatásának köszönhetően most a pincétől a tetőszerkezetig mindent felújítottak, a kor követelményeit kielégítően fel is szerelték az épületet. A színpadi részt korszerű hang- és fénytechnikával szerelték fel. Állandó és időszakos kiállítások helyszínéül is szolgál az épületegyüttes.

Mirović elmondta még ez alkalommal, hogy máris megkezdődtek az egyeztetések azzal kapcsolatban, milyen beruházásokra van még szükség Kishegyes község területén. Kiemelte, hogy a gyorsvasút megépítése, illetve az autópálya közvetlen közelsége komoly lehetőségeket jelent a gazdaság fejlesztésére. A község kedvező földrajzi fekvéséből adódó előnyöket ki kell használni. A jövőben az egyik prioritást élvező cél, hogy tartományi támogatásból ipari zónát alakít-

sanak ki, ahova befektetőket vonzanának. Olyan beruházókra számítanak, akik termelői kapacitásokat alakítanak ki, az új munkahelyek létrehozása ugyanis új távlatokat nyithat az itt élők számára. Meglátása szerint egy ilyen kis községnek 100-200 új munkahely is nagyon sokat jelentene. Mirović kitért még arra is, hogy Vajdaság területén Kishegyesen kívül van még néhány kevésbé fejlett község. A tartományi kormány célja, hogy segítse ezeknek az elmaradottnak számító községeknek a gyors felzárkóztatását. A tartomány területén található közkórházak és klinikai központok felújítása, korszerűsítése is a rövid távú tervek között szerepel. A Kamenica 3 kiépítése hamarosan befejeződik. Tízezer négyzetméternyi helyet biztosítottak három fontos egészségügyi intézménynek, ami magában foglalja az onkológiai, a tüdőgyógyászati és a kardiovaszkuláris intézetet. Sok munka van még hátra, az egészségügyi rendszer fejlesztésének azonban a tervezett tempóban folytatódnia kell – emelte ki a tartományi kormányfő. Megemlítette, hogy személyesen koordinálja a Szabadkai Népszínház építési munkálatait, és jövő év márciusára az épületet be is fejezik, és átadják majd rendeltetésének.

Marko Lazić polgármester elmondta, jelentős fejlesztésnek tekinthető a szikicsi kultúrotthon felújítása. Ezzel most megteremtődtek a feltételek arra, hogy az itt élők tovább ápolják hagyományaikat és a kultúrát. Már a közeljövőben nagyszabású művelődési projektek helyszíne lesz az impozáns épület.

T.P.

Forrás: Magyar Szó



Új nyílászárókat kapott a bácsfeketehegyi iskola

A munkálatok a tanév kezdete előtt fejeződtek be – Nőtt a diákok száma

A tartományi oktatási titkárság az idén is pályázatot írt ki az oktatási épületek felújítására és karbantartására. A bácsfeketehegyi Nikola Đurković Általános Iskola a pályázaton kétmillió-százezer dinárt nyert, melyből a tanévkezdést megelőzően három bejárati ajtót cserélhettek ki, és három helyiség ablakait.

tatási titkárságnál, akkor élni szeretnének a lehetőséggel.

– Tizenkilenc osztályunk van, ebből kettő speciális tagozat, amelyek szerb nyelvűek, egy alsós és egy felsős tagozatunk van. A negyedik osztályosokból három párhuzamos tagozat van, ebből kettő magyar és egy szerb. A többi osztályból mindből egy magyar és egy szerb tagozatunk van. A tavalyi iskolaévet 315 ta-



A régi fa és vas nyílászárók cseréje már aktuális volt, hiszen gondot jelentett energiahatékonyság szempontjából. Kanyó István, az intézmény igazgatója elmondta, hogy vannak még az épületben olyan tantermek, ahol régi ablakok vannak, így a jövőben, ha alkalom nyílik ismételten pályázni a tartományi ok-

nulóval zártuk, akkor 27 végzős diákunk volt. Az idei iskolaévben tizenharc magyar és húsz szerb elsős kisdíák kezdte nálunk az évet. Így összesen 327 tanulónk van – mondta az igazgató.

Eddig az összes nyílászáró körülbelül 80 százalékát sikerült újra kicserélni, az intézmény vezetősége abban bízik, hogy a közeljövőben a maradék 20 százalék helyére is új nyílászárók kerülhetnek. Céljuk, hogy az épület összes nyílászáróját kicseréljék az energiahatékonyság érdekében. Az oktatási intézmény vezetősége minden téren szeretné megkönnyíteni és kényelmessé tenni diákjaik számára az iskolai környezetet. Továbbá a téli hónapokban biztosítani a kellemes meleget, amiben az új nyílászárók nagy segítséget nyújtanak majd.



G.R.
Forrás: Magyar Szó

A Kun Legények újabb sikere

A közeli mezővároskában, Bácsstopolyán az idei esztendőben is megszervezték a Parasztolimpiát, immár sorrendben XII. alkalommal. A szervezők 10 évnyi egyéni versenyek után tavaly úgy döntöttek, hogy csapatok viadalát, összecsapását kezdeményezik,

gyakorlatot iktattunk be, ismerkedve a versenyszámokkal, valamint ki melyik feladatban ügyesebb, rátermettebb. Az idei esztendőben is szándékunk volt részt venni az olimpián, így szintén ideje korán megkezdődtek a gyakorlatok. Tavaly az öt



amely végül is beváltotta a hozzá fűzött reményeket, hisz 17 csapat jelezte részvételi szándékát a környező településekről. Bácsfeketehegyről a Kun Legények nevet viselő csapatunk remekül helytállt a versenyek során, és nagy örömünkre a dobogó második helyezettje lett. Igaz a versenyt megelőzően több hetes

fős csapaton kívül még volt 3 tartalék játékosunk, akik jelezték, hogy most szeretnének ők is részt venni a játékokon, így két csapattal neveznénk be, amely végül sikerült is, mivel Jung Johann és Jung Róbert elfogadták a felkérést. A Kun Legények A csapatának tagjai: Kuntics Lehel, Losonci Imre, Koleszár Zoltán, Cservenák Arnold és Jung Róbert, a B csapat tagjait pedig: Koncz László, Koncz Tibor, Ifj. Balog Ferenc, Szabó Roland és Jung Johann alkották. Természetesen az idei esztendőben is több hetes edzéseket tartottunk, amelyek ugyancsak a Losonci család tágas gazdasági udvarában zajlottak. A heti kettő-három edzés időpontját a csapattagokkal közösen határoztuk meg, ennek ellenére a mezőgazdasági munkák, illetve külföldi munkavállalás, nyaralás körülményessé tették a részvételt. Valójában képtelenség volt, hogy a csapatok teljes létszámban összejöjjenek. Az olimpia időpontja egybe esett a nemzeti ünnepünkkel, augusztus 20-val, amikor is szép csendes, napsütötte reggelre ébredtünk. A játékokon a versenyszámok is a szokásos sorrendben következtek, amelyekre a két csapatunkból a már előre kijelölt fiúk indultak. Az elméleti kérdések megválaszolása után a csavarpárosítás következett, amelyben igen jól teljesítettek, akárcsak a gerenda



fűrészelésben. A kukorica kézzel való morzsolása során is égett a munka a legények keze alatt, némelyiknek vízhányag is keletkezett a tenyerén. A csizmadobálás során az idén is volt rá eset, hogy irányt tévesztve a pálya szélén álló népes közönség között landolt, némi riadalmat keltve, de annál nagyobb derűt. A pótkocsira való szalmadobálás során a cserejátékosként beállt id. Balog Ferenc – aki közismerten erős fizikumú – a sorjában lerakott bálákat kettesével

nézelődők gazdag élményben részesültek, akár csak a versenyzők, akik igyekeztek a legjobb teljesítményt nyújtani, úgy az elméleti, mint a fizikai felkészültséget illetően. A kora esti órákban került sor az eredmény kihirdetésére, amelyet már a versenyzők is kíváncsian vártak, mindegyikük abban a reményben, hogy valamilyen helyezést értek el. A befektetett időnek, energiának csak volt némi eredménye, hiszen a Kun Legények B csapata a VI., míg az A csapat a IV.



dobálta a szalmás kocsira. A kerékgurítás sok versenyző számára újdonság volt, azonban a mi legényeink ezzel is sikeresen vették az akadályokat. Attól eltekintve, hogy a verseny ideje alatt – délután kettő és öt óra között – embert próbáló hőség volt – mintegy 38-40 celziusz fok – az idelátogató szurkolók,

helyezést érte el az összesített eredmények alapján. A fiúk sikerélménye beteljesült, hiszen mindkét csapat díjazott lett. Ugyanis a benevezett csapatok közül az első hatot díjazták, valamint ugyancsak ezek részesülnek különböző ajándékokban, elismerésekben. Az ünneplés, hogy még teljesebb legyen a csapat szakácsnője Szukola Erzsébet is remekelt a marhapörköltjével és ő is díjban részesült.

Az öröm, az ünneplés, a köszönet nem csak a versenyzőknek szól, hanem mindazoknak, akik ehhez a sikerhez egy-egy szelettel hozzájárultak. Úgy a pálya szélén szurkoló, buzdító bácsfeketehegyeieknek, a Dudás házaspárnak, a Duo Commerce vaskereskedés tulajdonosainak, a Losonci és a Szél családnak, a helyi Gazdakörnek, hogy az idén is önzetlenül támogatták ezeket a fiatal embereket, hogy kellően felkészülhessenek erre a régiókban egyedülálló, egyre népszerűbb rendezvényre és, hogy méltóan, kunokhoz illően, büszkén képviselhessék Bácsfeketehegy színeit.

Szukola Béla



CSATORNA SZÜLETETT (Kiss József műve)

A fenti címmel új könyv ősbemutatója volt ez év március 15-én Verbászon, majd májusban Bácsfeketehegyen és azóta más helyszíneken is bemutatásra került a könyv. A könyv címe a mindennapi olvasó részére szokványosnak tűnik. Az alcímben szereplő név mindennapi magyar név. A könyv tartalma már sokkal izgalmasabb, érdekesítőbb. A könyvbemutató helyszíne nem véletlenül Verbász, a Szirmai Károly Művelődési Ház, a csatorna mentén elterülő iparváros, Bordás Győző és Bordás Attila szerzők szülőhelye, Kiss Józsefnek a csatorna tervezőjének és nagyobb részben építőjének a nyughelye. A könyv eddig több bemutatót megért. Az érdeklődő olvasó kétnyelvű kiadványt vesz a kezébe.

A könyv megjelenésének több előzménye van. A csatorna megléte, amelyről az iskolában DTD csatorna néven tanultunk, mindenkinek természetes folyamnak tűnik. Pedig nem az, ember alkotta műtárgy. Kiss József (1748-1813) nem idevalósi, mondjuk nem vajdasági hanem a bécsi udvar részéről Bácskába, pontosabban Apatinba konkrét feladattal ide helyezett hadmérnök. Honnan az összefüggés? Vissza kell mennünk bácskai környezetünk történelmében a XVIII. század végéhez. Itt most nekem a könyv bemutatásával a saját tapasztalataimat is említenem kell, hogy a tartalmát és a kétnyelvű jelentőségét jobban megértjük.

Tapasztalatom, hogy Vajdaság vízrajzi – történelmi múltja a vízügyben dolgozó szakemberek és mások részéről is gyakran igen tévesen, vagy alig ismert. Ez okból is eredhet mind több, szerintem pontatlan földrajzi megnevezés is.

A győztes Zentai csata, valamint a Karlócai béke megkötése után (1699), a török defterek szerint Újvidék – Baja – Szeged háromszögben mindössze 35000 személy van nyilvántartva. Bácska elmocsarasodott lápos, náddal benőtt terület volt. Akkor még nem létezett árvízvédelmi gát a Dunán és a Tiszán. Domborzatilag nézve, Bácska nagyobb része, Bánát teljes területe a levonuló árhullámok szintje alatt fekszik. Magától értetődik, hogy minden árhullám levonulása után ezek a területek víz alá kerültek, a mélyebb, laposabb területek pedig elmocsarasodtak.

Domborzatilag nézve ma is ez a terepi állapot, annyi eltéréssel, hogy megépültek a szükséges árvízvédelmi építmények. Pontosan állapítja meg a szerző amikor ezt a területet a mi Kis – Hollandiánknak nevezi.

Kiss József gyerekkorát is Apatinban töltötte. A család 1754-ben költözött Apatinba. Apját a katonai szolgálat hamarosan hadba szólította és 1758-ban odaveszett az osztrák–porosz háborúban. Özvegye a két árvával elhagyta Apatint. József és öccse Gábor Bécsben katonai akadémiát végeztek. Hadmérnöki tanulmányaik befejezése után tanulmányútra Angliába mennek. Hazajöttük után József megnősül, három gyermeke születik. Családjával 1785-ben Apatinban telepszik le, beköltözve az általa tervezett szilárd anyagból készült családi házába. Megbízatást kapott a letelepülendők (Bácska – Bánát újraterelítői) részére a telkek kimérésére. Megbízatása mellett számtalan más - mai szakkifejezéssel élve - főleg középületet tervezett. A Dunát a Tiszával összekötő csatorna terve alapos előkészítő felmérés után készült el. Tervét az udvar három pályázat közül választotta ki és így vált megvalósíthatóvá.

1794-ben kezdődtek a munkálatok. Terve alapján a munkálatokra ötezer munkásra és négy évre volt szüksége. A könyv a körülményeket, a munkálatok késésének okait is részletezi. Ebben az időben semmilyen gépesítés nem létezett a föld kitermelésére. A teljes földmennyiséget kézi erővel kellett kitermelni. A kivitelezés munkálatai objektív okokból késtek. Bevádolták az udvarnál. A vádakra mérnöki precizitással válaszolt. Mai szemmel nézve a vádák csak részben voltak megalapozottak, inkább rosszindulatúak voltak. Az udvar elfogadta a vádakat így leváltották vezetői pozíciójáról. Helyébe új vezetőt neveztek ki, aki a felmerült problémákat szintén nem tudta megoldani. A sok felmerült nehézség ellenére a csatorna 1802 – ben, nyolc év kivitelezés után elkészült. Ferenc császár (1792-1835 között uralkodott) az új csatorna Zombor – Verbász szakaszán 1807-ben végighajózott.

Kiss József kegyvesztett lett és részben visszavonult. A beígért nyereségrészesedés töredékét per útján tudta behajtani a részvényesektől. Nem maradt tétlen. A mérnöki képesítését és tudását a csatornaépítő

társaságtól függetlenül a magánéletben alkalmazta. Többnyire a középületek tervezése felé fordult, melyek közül több nem maradt rajzpapíron, hanem meg is épült. Templomok, iskolaépületek tanítói lakással, polgári (családi) házak, száraz és vízimalmok, sörházak, vendégfogadók tervezésével foglalkozott. Igen széleskörű tervezői munka volt ez. Leváltásával rosszakarói nem tudták megfosztani másik komoly tisztségétől. Húsz éven át a bács-szerémségi evangélikus egyházmegye főgondnoka volt és maradt haláláig. Részben elfeledve halt meg. Örök nyugalomra az általa tervezett, szőlőjében épített kriptába helyezték Verbászon a zsilip szomszédságában. Síremléke inkább emlékmű mintsem egyszerű kriptá. Síremlékét az idők folyamán a komoly megrongálódás miatt kétszer kellett felújítani, mindkétszer azt a leszármazottai tették meg. Cseresnyésné Kiss Magdolna a Századvég Alapítvány Kuratórium elnöke, a hetedíziglieni leszármazottja. Nagyapja, Kiss József ötödíziglieni leszármazottja az 1944/45-ben magyarok ellen elkövetett atrocitások egyik verbászi áldozata. Halálának 210 éves évfordulóján Verbászon ez év március 15-én emlékmisét szolgáltattak.

A csatorna lerövidítette a vízi utat a Tiszán és a Dunán át kelet - nyugat irányban. Abban az időben ennek komoly gazdasági jelentősége volt. A csatorna mentén létesült településeknek Szenttamás, Verbász, Kúla, Cservenka gazdasági fellendülést hozott. Több mint nyolcvan év telt el amikor megépült a következő jelentős közlekedési közmű, a Szabadka – Újvidék vasútvonal.

Csatornaépítés terén tekintsünk ki a nagyvilágba. Időrendben a Szezei csatorna 1859-1869 között épült. A Panama csatorna építésére 1881-ben alakult meg Lesseps tervezővel az élen a beruházási társaság. A csoport 1889-ben csődbe jutott és kb. százezer befektető pénze veszett el. A munkálatok később, csak 1914-ben fejeződtek be. A Korinthoszi csatorna 1882-1893 között épült. Tervezője Türr István. Valamennyi csatorna sokkal Kiss József után épült.

Manapság mind gyakrabban találkozunk olyan útmenti táblákkal, amelyek az út alatti folyót vagy csatornát nevezik meg. Komoly tarkaságot látok ezen a téren. Valamennyi tábla szerbnyelvű. A megnevezések amivel találkoztam: Kanal DTD, Bački kanal, Veliki Bački Kanal, Hidrosistem Dtd és néha szóban, szerbül és magyarul is hallom, hogy Ferenc

József csatorna. Nos, a vízrendszer kifejezés alatt Vajdaság szinten a csaknem 2000 km hosszú csatornahálózatot kell érteni és nem egy csatornát. A nagy folyók mellett Bácskában a Kiss József tervei alapján megépült csatorna után épült a Kissztapár – Újvidék közötti csatorna 1872–1875 között. Tervezője az a Türr István, aki később a Korinthoszi csatornát tervezi. Az első ásóymot a munkálatok kezdetekor az uralkodó Ferenc József (1848-1916 között uralkodott) császár végezte el. Ezt a csatornát lehetne Ferenc József csatornának nevezni.

A többi csatornahálózat későbbi megtervezésében és kialakításában legnagyobb szerepe Nikola Mirkov mérnöknek és sok további szakembernek van. Nikola Mirkov emlékszobát kapott Kamancon a Marczibányi kastélyban elhelyezett vízgazdasági levéltárban. Az emlékszobában megtalálható a Budapesti Műszaki Egyetemen kiadott lecke könyve Mirkov Miklós névre. Két éven át Budapesten végezte tanulmányait.

A könyv bemutatja az előbbieken említett több középületről készült tervrajzát. Műszaki rajzolónak is kiváló szakember volt. A tervrajzok az akkor rendelkezésre álló rajzfelszerelés mellett nagyon precízen és igényesen vannak elkészítve. Tervei abban a korban átgondolt, jövőbe mutató épületeket láttak elő. Igazi műszaki ember volt.

A könyv Kiss József csatornaépítő korszakalkotó művét térben és időben mutatja be. A csatorna megépítésekor nem csupán európai, hanem világméretű építkezés volt. A könyv ezt a tényt pontosan taglalja. Helyes irányt mutat a csatornák elnevezésének újragondolására, netalán kiigazítására a történelmi tények alapján. Kiss József mérnöki nagysága a mai napig megkérdőjelezhetetlen. Ízig-veig szakember volt, nem tudott marakodni. Teljes munkássága feldolgozásra vár. Művének okkal és joggal a Ferenc csatorna lenne a helyes megnevezés.

A könyv kétnyelvű formája ezért is megalapozott és indokolt.

Hallgató Imre

Bibliaismereti gyermekhét

Nyár végén gyermeknapokra gyűjtöttük össze a bácsfeketehegyi gyermekek apraját és nagyját. Összesen 110 gyermek és fiatal jött el, ami nagyon megörvendeztette a szívünket. Gyermekehétünket a Központi Otthonban tartottuk a Gyermekemisszió szervezésében.

Témánk bibliai gyermekek és ifjak bemutatása volt.

számára és céllal, feladattal teremtett meg bennünket. A bibliai történetek mellett fontos részt kapott az ének és aranymondás tanulása. Minden nap a történethez illő kézimunkát készítettük el. A nap végén jutott idő csoportjátékokra, focira és szabadidőre.

Sok-sok kisegítővel tudtuk megvalósítani e nagylétszámú gyermekehétet. Köszönjük a tanítók, fiatalok,



Első nap foglalkoztunk a kisfiúval, aki az 5000 ember megvendéglésénél hozta az ő uzsonnáját, 2 kenyeret és öt halat. Második nap a fiatal Dávid bátorságáról beszéltünk, aki legyőzte Góliátot. Majd tovább vettük a gyermek Sámuel elhívását, aki engedelmeskedett Isten hívásának. Tanultunk Jairus leányáról, akit az Úr Jézus feltámasztott. Igyekeztünk a gyermekekhez közel vinni Isten szeretetét és gondoskodását, már gyermek és ifjúként is milyen fontosak vagyunk

szülők segítségét, akik nap-nap után hűségesen és fáradhatatlanul végezték a feladataikat, hogy minden rendben legyen. Hisszük, hogy e pár nap alatt sikerült éreztetni Isten szeretetét és hívását. Adja az Úr, hogy minél több gyermek és fiatal kezdjen Isten útján járni és az Ő dolgaival foglalkozni.

Halász Renáta

Megemlékezésül osztálytársaimnak

A beszívó meleg kábító sóhaja duzzad a nyelvemen, lezenéli mesém felét, a végét leharapta az idő foga: belehalt emlékem oka.

Síratóm zúg az égen, örökzöld csoda csirázik tenyereim medrében (boldogság nélkül) míg szédül ölem, bomlani készül...

A beszívó meleg keféli lüktető lovát, hallom bú korbácsát míg

bárgyún lélegel felhőn a szél, sem imát sem éneket ajkamról nem ereget mintha magamtól is messze lennék.

A kábító meleg lezenéli a mese felét: lám, a paripám megbotlik bennem, észre sem vettem, mennyire szerettem.

Köröttem kopár világ, sem gyümölcs, sem édenem magamat szeltem a térképen: ugrottam, kúsztam, úsz-

tam, de soha nem repültem...nem repültem, Nézem a szót - nem tudom, hogy mit keres ott az örökzöld kékségben a könnyek hegyén, a keretem peremén

lényem sebhelyes szeszélyén, ott, az ugaron, amikor nélkülületek

minden gondolat nyomtalan az utakon...

Ott leszek a bánatom hegyén, a keretem peremén lényem szeszélyes sebhelyén, mélyen alattam, bennem, útfélen, kenyerem perselyén.

Ott leszek a szél zúgásán napkeltén, eső kacaján míg sírok ha írok, csak nem ott hol a honok konok holttestén fénylenek a csillagok...

Ott sem ahol álmokat nem találok bánatom magányán, ott sem hól lényem időnyergén lohol meddő fészken még kéken és magasán

a Nap szemében nincs már fényem...

Micic Egyedi Márta

Hagyományos, omlós szilvás pite

Manapság szokás minden ételt túlgondolni, átírni, újratervezni, ám ezt a szilvás pitét nem érdemes, úgy jó, ahogy nagymamáink is megálmodták!

Hozzávalók

- 40 dkg liszt
 - 20 dkg nagyon hideg vaj
 - 2 evőkanál zsírosabb tejföl
 - 1 tojássárgája (a fehérjével lekenjük a végén a tetejét)
 - 8 dkg cukor
 - 1 csomag vaníliás cukor
 - 1 csipet só
 - kb. 2 evőkanál hideg víz
 - 1 mokkáskanál sütőpor
- A töltelékhez
- 70-80 dkg szilva
 - 4 evőkanál cukor

túl lágy lenne, mehet hozzá még kevés liszt, ha túl keménynek éreznénk a tésztát, akkor kevés tejföl lazíthat rajta. Letakarva tegyük a hűtőbe pihenni nagyjából 30 percre.

- Közben a szilvát mossuk meg alaposan, magozzuk ki, és keverjük össze a cukrokkal, fahéjjal, szegfűszeggel, majd mehet egy lábasba, és kevés olajon kissé megdinszteljük, de semmiképp ne főzzük szét. Hagyjuk kihűlni.

- Pihentetést követően a tésztát osszuk két részre, az aljának kicsit többet hagyjunk.

- A nagyobb részt lisztezett felületen nyújtsuk ki, és simítsuk vajjal kikent piteformába vagy sima kerek tepsibe. A tésztát szórjuk meg kevés búzadarával, majd terítsük szét rajta a szilvás masszát, ismét szórjuk meg kevés búzadarával (most a szilvát), és a maradék tésztát is nyújtsuk ki, vágjuk fel csíkokra, rácssozzuk be vele a süti tetejét, széleit nyomkodjuk be,



- 1 csomag vaníliás cukor
- 1 teáskanál fahéj
- 1 csipetnyi szegfűszeg
- kevés búzadara
- 2 evőkanál olaj

hogy esztétikusabban nézzen ki.

- Kenjük meg a tetejét a felvert tojásfehérjével, és előmelegített sütőben, 180 fokon süssük kb. 40 percre, vagy amíg szép aranybarna nem lesz a teteje.

H.Sz.

Elkészítés:

- Előveszünk egy tálat, a lisztet összekeverjük a sóval és a sütőporral, majd hozzáreszeljük a hideg a vajat (a vajat a fagyasztóban is tárolhatjuk, majd kivéve hagyjuk néhány percre, hogy ne legyen annyira kemény).

- Morzsoljuk össze a vajat és a lisztet, amikor már elég morzsalékos, jöhet hozzá a cukor, a vaníliás cukor, a tejföl, tojássárgája és annyi hideg víz, hogy rugalmas tésztát kapjunk. Nem szabad sokáig dolgozni a tésztát. gyors mozdulatokkal végezzük a gyúrást. Ha



RÉGI FÉNYKÉPEK FEKETICS MÚLTJÁBÓL

Őseink alighogy letelepedtek 1785-ben, máris kérvénnyel fordultak az uradalomhoz, hogy még szőlőt is szeretnének ültetni. Hisz Kunhegyesen is ezzel foglalkoztak. Szőlő helyett dinnyeföldeket mértek ki nekik. Ám oda véletlenül sem dinnyét ültettek, hanem, annak rendje és módja szerint természetesen szőlőt. Nagy hagyománya volt falunk népénél a szőlőnek, bornak szinte a 20. század végéig. Majd minden családnak volt pár kvadrátnyi ültetvénye.

Ősszel, szüretre összehívták a rokonokat, szomszédokat, barátokat, mint egy igazi ünnepre. A munkások szét voltak osztva. Asszonyok főleg szedték a szőlőfürtöket, férfiak a leszedett fürtöket nehéz faputtonyokba összegyűjtve vitték a kocsikhoz. Amikor a kocsin a fahordók megteltek, a kocsisok vitték haza és otthon megint csak a férfiak voltak azok, akik azonnal ledarálták a szőlőt nagy egyfenekű hordóba. A hordóból nagy csapon engedték le a mustot, amit a hordó belső falára szegezett kóróseprűvel szűrtek meg. Leengedett mustot áthordták a pincébe az előkészített hordókba, ahol majd idővel borrá fog forrni. A hordóban maradt ledarált szőlőt átvilázták a présbe és mint az utolsó művelet, az utolsó cseppig kipréselték belőle a mustot. Végül a présből fejszével szétvágták a szinte kőkeményre préselődött fürtöket, de ezt sem dobták ki, hanem törkölypálinka lett belőle. A nap végeztével mindenki meg lett vacsorával vendégelve. Leginkább birkapaprikás volt a főétel, amelyet a legjobb hangulatban, nótázva, adomázva fogyasztottak sokszor hajnalig.

Napjainkban sokak számára már csak emlékként megmaradt szüreteléseket a meghalványult fényképek és a bácsfekehegyi művelődési egyesület szüreti mulatsága próbálja feleleveníteni szeptember második hetvégején immár több mint 51 éve.



Emlékek néh. Maráz Mihály 1966-os szüretéről (Fényképet közreadta özv. Maráz Sándorné Mészáros Ilona)

FECSKE T O L L

Örömkönny

A könny, csak örömkönny.
A vidámság kiszabadított börtönömből.
Régi pislogó láng,
fellobbanó fény, világosság,
levegőért kapkodó, forgó,
perdülő örömtánc,
megmentett a magány rabságából.
A vidámság kiszabadított a börtönömből.

A könny, csak örömkönny.
Érzelmek magasan repülnek,
tiszt levegő mélyen érinti tudómet.
Pillangóhatás, szárnyal a boldogság,
nem tudtam, hogy ebben lesz részem,
nagyon hiányzott az életemből,
a vidámság kiszabadított a börtönömből.

Bácsi (Vajda) Sára



ANYAKÖNYVI HÍREK

Újszülöttek

Milan és Aleksandra Lukić kislánya **Petar**
Eljmi és Tijana Krasnići kislánya **Elmir**
Srđan és Eva Andrijašević kislánya **Lana**
Redep Krasnići és Jasmina Maroli kislánya
Ajša



Elhunytak

Dr. Martinović Julianna szül.
Gönczi Julianna augusztus 24, 82 évében
Nediljko Knežević augusztus 30, 75 évében
Tóth Zsuzsanna szül. Losonczy Zsuzsanna
szeptember 2, 84 évében
Nagy Kanász Attila szeptember 10,
48 évében
Kelemen László szeptember 18, 64 évében
Dr. Kórizs László szeptember 27, 59 évében
Kelemen Erzsébet szül. Dorkó Erzsébet
október 6, 61 évében

Az anyakönyvi hírek adatait a helyi orvosi rendelőből, az anyakönyvvezetői irodából, valamint a "Tiho" temetkezési vállalatától kaptuk.

Fecske. Kiadja a Zöld Dombok környezet- és közösségfejlesztési szervezet, Bácsfeketehegy, JNA 24. Tel/fax: 024/739-063.

E-mail: feketicsifecske@gmail.com Folyószámlaszám: 310-8659-38. www.feketics.com

Tördelés: Bácsi Róbert. Munkatársak voltak: Bácsi (Vajda) Sára, Bíró Csaba, Dr. Kasza Bálint, Halász Renáta, Hajvert Lódi Andrea, Orosz Attila, Papp Julianna, Pál Károly, Sárközi Ottília, Szukola Béla, Szarka Zsófia, Szakács Tamás, Juhász Attila, Lakatos Janez. Készült Bácsfeketehegy a P.S. Print & Design nyomdában 2023. október.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
659.3 (497.113)
FECSKE: bácsfeketehegy havilap / szerkesztő Bácsi Róbert.
- 1. évf., sz. (2004). - Bácsfeketehegy: Zöld Dombok környezet- és
közösségfejlesztési szervezet, 2004. - Illusz.: 30 cm
Mesečno.
ISSN 2217-3706
COBISS.SR-ID 201634567



SZÜRET NAPOK 2023